

ענף הבקר במשמר הנגב בתשט"ז

העדר ותנובתו

בממוצע שנתי עמדו בעדרנו בתשט"ז:

פרות	— 55,7
עגלות	— 61,2
עגלים	— 49,7
פר	— 1

ובסה"כ 167,6 ראשים

בסוף שנת תשט"ז היו לנו 53 פרות; 33 מהן — ילדות המשק, והשאר — מהיבוא האמריקאי. מספר העגלות מכל הגילים בסוף השנה היה 65 ועגלים לבשר — 57 ראש.

בשנים תש"י—תש"א סבל עדרנו קשות ממחלת היפרקיראטוזיס ורק משנת תש"ב התחילה להסתמן התקדמות הודות לעזרתו והדרכתו של עקיבא אבני מגבעת ברנר. על ההישגים מהשנה הנ"ל ועד עתה מעידה העליה הגבוהה בתנובה הממוצעת של עדרנו. ארשה לעצמי להביא אילו מספרים שידגימו את התפתחות העדר מאז תש"ב ועד תשט"ז.

השנה	מספר הפרות	התנובה הממוצעת ק"ג
תש"ב	35,5	4000
תש"ג	51,7	4420
תש"ד	49	5115
תשט"ו	50,8	5600
תשט"ז	55,7	5700

זאת, הבה ונסה הזרעה למועד, בהתאם לתחולת ההתייחסות. מאידך, אל לנו לשכוח שמזריעים רבים משיגים אחוזי התעברות טובים למדי למרות שהם מבצעים את ההזרעות עם הגיעם למשק מבלי להתחשב בשלבי התאנה. הגורם הקובע הוא אם אמנם בוצעה ההזרעה באותו תחום שעות המבטית אחוז מאכסימלי של התעברות. חשיבות רבה נודעת אף ליכולתו של האיכר להבחין בהתייחסות ולהודיע עליה בעוד מועד. ד"ר ג'ורג' ב. הריק, מאוניברסיטת איובה (תורגם מתוך כתב העת להזרעה מלאכותית בארה"ב — א. אי. דייגרס", אפריל 1957).

כשערכנו את התכנית לתשט"ז קיוונו שעדר הפרות יעמוד על 64 ראש בסוף השנה, אולם בגלל חוסר שיכון מתאים, ובעיקר בגלל מצבו הכספי הקשה של המשק מכרנו 26 פרות, אם כי חלק ניכר מהן לא נפסל מטעמי בירור. לפי הרשימה דלעיל ראים שגם בתשט"ז הצלחנו להעלות את התנובה, אם כי הוצאו מהעדר פרות מבוגרות ובמקומן, באופן חלקי, נכנסו מבכירות. בסוף השנה היוו המבכירות כשליש של עדר הפרות ובחשבון שנתי ממוצע חלקן בעדר היה כדי 30%.

בריאות העדר ופוריותו היו טובות; לא קרו מקרי תמותה כלל ורק 4 וולדות מתו עם הלידה. בס"ה נולדו בשנה זו 29 עגלים ו־26 עגלות. התעברו 60 ראש מ־102 הזרעות ו־6 הרבעות טבעיות; 33 פרות ומבכירות הרו מהזרעה אחת. אחוז ההתעברות עמד, איפוא, על 59.

את החלב אנו שולחים בכדים למחלבות תנובה בתל־אביב ובאר־שבע, ועלי לציין בצער שנגרם לנו השנה פחת במשלוחים כדי 8100 ליטר. בכסף — נגרם לנו הפסד של 2500 לירה, ואין לזלזל בדבר. הסיבה לפחת — כדים שאינם נסגרים באופן הרמטי, הובלה בדרך ארוכה ושיירי חלב בכדים. לדעת אנשי מקצוע אין לחשוש לפחת כשהחלב יישלח בטאנקים; הגיעה אם כן השעה שגם אנחנו נשתחרר מ"צרת" הכדים ונטפל ברצינות ברכישת טאנק להובלת החלב.

האספקה והחזנה

התצרוכת התיאורטית של העדר בתשט"ז נסתכמה ב־370.480 יחידות והיגשנו למעשה מזונות שסיפקו 375.410 יחידות מזון. ההעברה על התקציב היתה, אם כן, בגבולות 1%. המנה השנתית של העדר כולו הצטרפה כדלהלן:

מזון מרוכז	125.590 יח"מ	— 33%
שחת	82.620 "	— 22%
מספוא ירוק	81.930 "	— 21%
מרעה (מכל המינים)	40.500 "	— 11%
תחמיץ	26.100 "	— 8%
קליפות	18.720 "	— 5%
בס"ה	375.410 יח"מ	— 100%

הישגנו זה בכך שהקפדנו על קבלת יום מנוחה לכל עובד בכל שבוע, אפילו בעונות של גיוס כללי; וכן ניתנה האפשרות לכל עובד לנצל במלואם את ימי החופשה השנתיים. משום כך עלה פריון העבודה, וכן התבטא הדבר בהתמסרות ובדאגה לעדר, בטיפול שקט ותקין במכור נת החליבה ובשמירה על ניקיון החלב.

מכלל האספקה הגסה רק הקליפות נקנו בחוץ; גם ממנת המזון המרוכז — 45% הם מתוצרת המשק; יוצא שסיפקנו בתשט"ז — כ-80% של האספקה מאדמתנו. נראה לי שאנו יכולים גם לציין הישג מיוחד בצמצום מנת המזון המרוכז, בהתחשב בתנובה הממוצעת הגבוהה של עדננו.

העבודה

השקענו בעבודות חליבה, גידול העגלות, ריי כוז וסידורים שונים 1225 ימי עבודה; בטיפול העגלים — 151 ימים, ברעיית עדר הבקר לחלב — 171 ימים ולהכשרת עובדים ולקורסים הוקדשו 62 ימי עבודה. לפי הנורמה המקובלת משקיעים 21 ימי עבודה לפרה ולשנה כשעובדים במכונת חליבה מיטלטלת ומדיירים את העדר ברפת סטנדרטית (לא בסככה); בגידול עגלות ועגרים לים משקיעים בהתאם לנורמה הנ"ל 5 י"ע בשנה לכל ראש. כשהנני מסכם את תוצאות העבודה במשקנו יוצא שהשקענו כ-18 ימים לכל פרה ו-3.5 ימים לכל עגלה. אני נוטה להסביר את

סיכום

שאפנו לסיים את שנת תשט"ז בתנובה ממוצעת של 6000 ק"ג, אולם לא הגענו לכך בגלל הוצאת פרות מבוגרות ובמידת-מה בגלל תקלות ארעיות בהספקת המזון המרוכז, ולכן קבענו לעצמנו סיסמת ה-6000 לשנת תשי"ז. אולם ברצוני להביע גם את המשאלה שתיגמר סוף סוף ה"בניה" של מכון החליבה ושאר הבנינים, שהוחל בהם עוד לפני 4 שנים, למען לא ניאלץ שוב למכור פרות, בה בשעה שקיימים כל התנאים להגדלת העדר והעלאת ההכנסה מענף זה. שלום

מיכל פלאסטי להגנת התחמיץ

בעתונות המקצועית מסופר על התוצאות המעודדות של הניסויים ביריעות פלאסטיות לציפוי ערמות תחמיץ עשבים. מיכל מעין זה אפשר להקימו בכל מקום המתאים ביותר מבחינת הכנת התחמיץ והגשתו לבהמות. קיבולה של ערמה כזו יכול להתנודד מטונים אחדים ועד ל-100 טון, מבלי שייפגע הטיב. מערמים את המספוא המיועד להחמצה בערמה מלבנית, ולאחר השלמתה, מכסים אותה כולה באברזין (ברזנט) פלאסטי, אשר שוליו טמונים יפה בתעלה שמסביב לערמה. תפקיד היריעה הפלאסטית לשמור על איטמותה של הערמה.

מן ההכרח למנוע נקיבת היריעה. אחרת — יחדור האויר לתחמיץ וישחיתו. מהניסויים נוכחו שערמת התחמיץ לא נתעבשה אף בשטחיה החיצוניים כל זמן שהאברזין הפלאסטי נשאר אטום לאויר. כשבמהלך הניסויים ניקבו בכוונה תחילה את היריעה במקומות אחדים, הושחתה למעלה ממחצית הערמה מחמת התעבשות.

מבדיקת התחמיץ שהוכן לפי שיטה זו (היריעה מגינה עליו גם מפני פגעי מזג האויר) נוכחו שהוא בעל איכות טובה מאד בצבעו, ריחו ובתחולת החומצות שלו, והוא נאכל ברצון ע"י הבהמות. עובדה מעניינת נוספת נתגלתה בהמשך הניסויים: בערמות התחמיץ הבלתי מכוסות עלה חום התסיסה עד ל-60 מ"צ ובערמות המוגנות ביריעה הפלאסטית החום לא עלה מעל ל-43 מ"צ ובממוצע עמד על 36.7 מעלות.